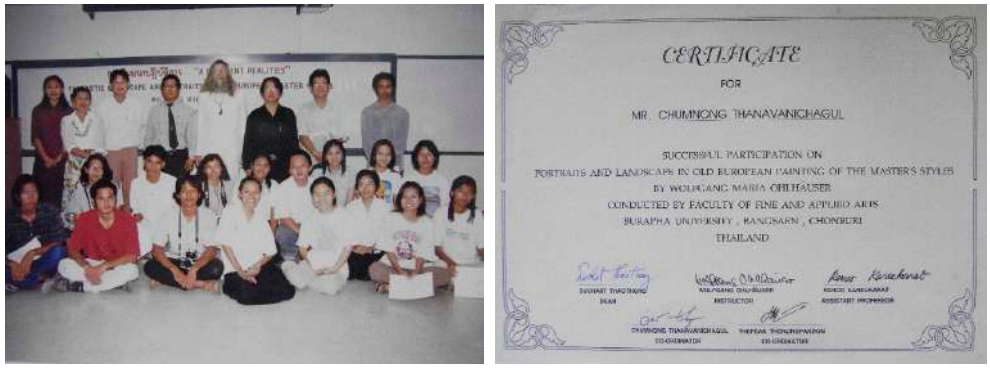
ประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม : เทคนิคการสร้างพื้นผิวภาพและน้ำหนักด้วยวิธีการประทับสี ในงานจิตรกรรมแบบยุโรปสมัยโบราณ (Old European Master's Styles) สู่การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก (Acrylic Color Stamp)

จำนงค์ ธนาวนิชกุล[1]

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2538 ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางศิลปะโครงการ "การปฏิบัติงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ" (Portraits and Landscape in Old European Master's Styles) ที่จัดขึ้นโดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา การอบรมดังกล่าวเป็นการศึกษากระบวนการและวิธีการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยเทคนิคสีฝุ่นไข่ (Egg Tempera) แบบยุโรปสมัยโบราณ โดยมี มร.วูลฟ์กัง มาเรีย โอฮาวเซอร์ (MR. WOLFGANG MARIA OHLHAUSER) ซึ่งเป็นศิลปินชาวเยอรมันมาเป็นผู้ถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการ ให้กับนิสิตและคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์

เทคนิคและวิธีการในงานจิตรกรรมดังกล่าว มร.วูลฟ์กัง ได้เริ่มต้นศึกษามาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1975 โดยมีพื้นฐานแบบภาพเขียนทิวทัศน์ของจีนและภาพจิตรกรรมที่เขียนรายละเอียดมากของศิลปินทางโลกตะวันออก ส่วนขั้นตอนการเตรียมพื้นนั้นใช้วิธีการแบบศิลปินยุโรปโบราณ ซึ่งถูกคิดค้นและพัฒนามาโดยศิลปินพี่น้องตระกูล VAN EYCK และวิธีการนี้ก็ได้ถูกนำมาใช้โดยศิลปินที่โลกรู้จักหลายต่อหลายคน เช่น Leonardo da Vinci, Altdorfer, Caspar David Friedrich, Albrecht Durer, Hieronymus Bosch, Pieter Brueghel และต่อมาถึงศิลปินยุคใหม่ โดยเริ่มต้นที่ Salvador Dali, Max Ernst และศิลปินที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ อีกมากทางด้านจิตรกรรม (เสวก จิรสุทธิสาร, 2537, 1)

ภาพที่ 1 : ผู้เขียนกับ มร.วูลฟ์กัง มาเรีย โอฮาวเซอร์ และนิสิต คณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา / ใบประกาศนียบัตรที่เข้ารับการอบรมกับศิลปิน

[1] รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาจิตรกรรมสร้างสรรค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประสบการณ์จากการอบรมจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ การฝึกอบรมมีการใช้วัสดุและวิธีการที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและใช้เวลาในการปฏิบัติของแต่ละขั้นตอนพอสมควร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพเขียน (Frame of Work) ขั้นตอนนี้ประกอบไปด้วย การเตรียมพื้นไม้ การเตรียมส่วนผสมสำหรับการรองพื้น การทาพื้นไม้และพื้นภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 **การเตรียมพื้นไม้** ทำได้โดยนำไม้อัด (แผ่นเมทโซไนท์) นำมาขัดวนไปมาด้วยกระดาษทรายเบอร์ 40 เพื่อขจัดผิวที่มันของแผ่นไม้ออก และทำให้เวลาที่ทากาวจะทำให้กาวสามารถซึมลงบนแผ่นไม้ได้ กรณีที่ไม่มีไม้อัดสามารถใช้ผ้าใบหรือกระดาษอาร์ตมันมาเป็นพื้นเขียนภาพได้ โดยไม่ต้องขัดกระดาษทราย

1.2 **การเตรียมส่วนผสมสำหรับการรองพื้นภาพ** ขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.2.1 **การเตรียมกาวกระดูกกระต่าย** โดยนำก้อนกาวกระดูกกระต่ายที่มีลักษณะเป็นก้อนสีเหลืองและมีโพรงอากาศ แช่ในน้ำสะอาด ในอัตราส่วนกาวกระดูกกระต่าย 80 กรัม : น้ำ 1 ลิตร เป็นเวลา 2 ชั่วโมงและใช้ไม้พายกวนเป็นระยะเพื่อให้กาวละลายไม่จับตัวเป็นก้อน ต่อจากนั้นจึงนำน้ำกาวที่ได้ในหม้อใบเล็กวางใส่ลงไปในหม้อใบใหญ่ที่มีน้ำ แล้วตั้งบนเตาไฟอีกครั้ง เพื่อเคี่ยวให้กาวร้อนประมาณ 10 นาที อุณภูมิจากน้ำผ่านไปยังหม้อกาวจะไม่ร้อนจนเกินไป และห้ามไม่ให้น้ำกาวเดือดเพราะจะทำให้กาวสุกและใช้ไม่ได้ จากนั้นตั้งให้เย็นแล้วจึงนำไปทาพื้นไม้ที่เตรียมไว้ กรณีที่ไม่มีกาวกระดูกกระต่าย สามารถใช้กาวหนังควายแทนก็ได้

1.2.2 **การเตรียมส่วนผสมรองพื้น** ในขั้นตอนนี้จะใช้ชอล์ค เพาเดอร์ (Chalk Powder) ผสมกับสีฝุ่นจีน (Titanium White) กาวกระดูกกระต่าย และน้ำมันลินสีด (Linseed Oil) ในอัตราส่วน 1 : 1 : 1 : 1/8 แล้วนำมาเคี่ยวในหม้อใบใหญ่ที่มีน้ำและตั้งอยู่บนเตาไฟ โดยนำกาวกระดูกกระต่ายเคี่ยวจนกาวร้อน แล้วจึงค่อย ๆ ใส่ผงชอล์ค เพาเดอร์ ลงไปและใช้ไม้พายคนให้เข้ากัน ต่อจากนั้นจึงใช้สีฝุ่นจีนและน้ำมันลินสีด เทลงไปตามลำดับแล้วคนเคี่ยวให้เข้ากันจนได้ส่วนผสมที่เหนียวข้นตามต้องการ การเตรียมส่วนผสมรองพื้นสำหรับการเขียนภาพทิวทัศน์จะใช้น้ำมันลินสีด 1/8 ส่วน และการเขียนภาพคนเหมือนจะใช้น้ำมันลินสีด 1/4 ส่วน

1.2.3 **การทาพื้นไม้และพื้นภาพ**

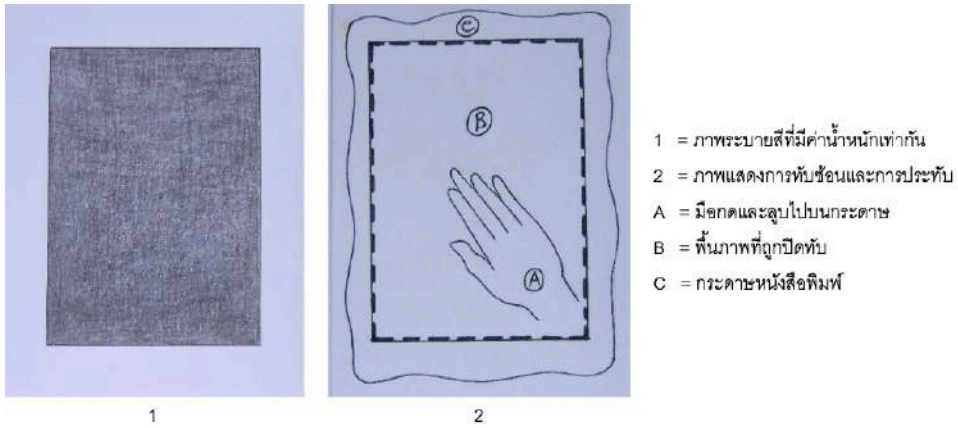
1) **การทาพื้นไม้** จะใช้กาวกระดูกกระต่ายทาพื้นไม้ที่เตรียมไว้ไปโดยรอบทุกด้านทั้งด้านหน้า ด้านหลัง และบริเวณส่วนหนาที่เป็นด้านข้างของแผ่นไม้ทั้ง 4 ด้าน เมื่อกาวซึมลงแผ่นไม้จะทำให้เนื้อไม้มีความแข็งแรงและป้องกันมอด แมลงมากัดแทะเนื้อไม้ได้เป็นอย่างดี

2) **การทาพื้นภาพ** นำแผ่นไม้ที่ทากาวกระดูกกระต่ายที่แห้งแล้ว มาทาด้วยส่วนผสมสำหรับรองพื้น โดยทาขณะที่ส่วนผสมยังอุ่นอยู่เล็กน้อย จะทำให้ทาได้เรียบและไม่หนืดจับตัวเป็นก้อน การทาให้ทาด้วยแปรงหน้ากว้างไปบนพื้นไม้ตามแนวยาว แล้วรอให้แห้งจึงทาไปในแนวขวาง สลับไปมา 5 รอบ การทาดังกล่าวจะทำให้สีไม่แตกร้าวง่าย เมื่อเจอสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง เพราะพื้นภาพมีแรงตึงผิวที่สม่ำเสมอ ต่อจากนั้นจึงใช้กระดาษทรายเบอร์ 100 - 200 ขัดวนให้ทั่วจน

พื้นผิวเรียบเสมอกัน แล้วจึงใช้ใบมีดโกนขูดแต่งผิวบริเวณด้านบนให้เรียบเนียนเป็นมันเงาเหมือนแผ่นฟอร์ไมก้า จึงจะสามารถนำมาใช้เป็นฉืนภาพสำหรับเขียนในขั้นตอนต่อไป

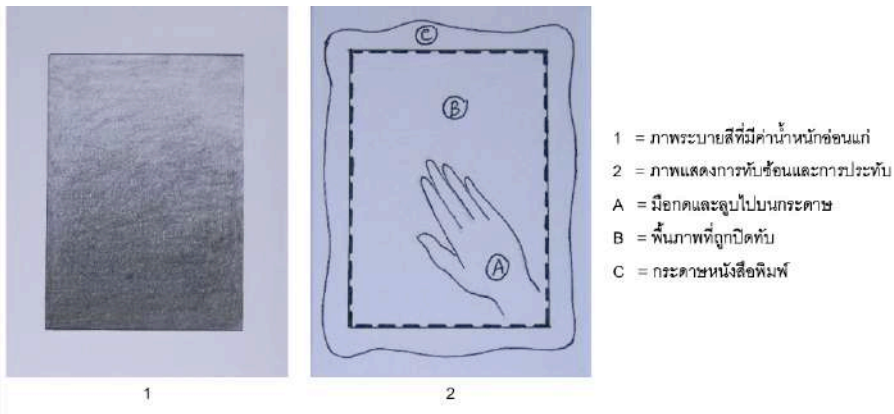
2. **ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพ** (Texture Creation) โดยนำแผ่นไม้ที่เตรียมพื้นไว้เรียบร้อยแล้ว มาระบายด้วยสีโปสเตอร์ยี่ห้อพีลิแกน (Pilikan) ซึ่งมีคุณภาพเนื้อสีที่เนียนละเอียดในการสร้างพื้นผิวและติดกับพื้นภาพได้ดี ขั้นตอนนี้จะใช้สีที่มีค่าน้ำหนักเข้ม ได้แก่ สีน้ำตาล สีน้ำเงิน หรือสีดำ นำมาระบายด้วยการใช้สีเดียว หรือ ผสมสลับสีไปมาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการสร้างบรรยากาศของสี โดยรวมให้เป็นไปตามความต้องการ โดยสามารถสร้างพื้นผิวภาพออกเป็น 4 รูปแบบดังนี้

2.1 **การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับบนพื้นสีที่มีค่าน้ำหนักเท่ากัน** โดยการใช้แปรงจุ่มสีเดียวระบายน้ำหนักสีที่เท่ากันทั้งภาพ แล้วใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปรู๊ฟประทับไปบนพื้นสี ต่อจากนั้นจึงใช้มือกดประทับและลูบไปบนกระดาษให้ทั่ว แล้วจึงดึงกระดาษออกมา จะทำให้ได้ภาพที่แสดงรูปร่างและพื้นผิวที่ทับซ้อนไปมา

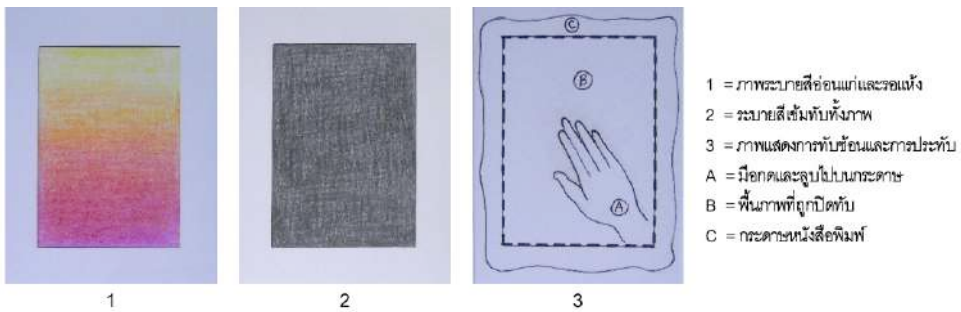
ภาพที่ 2 : ภาพแสดงสีที่มีค่าน้ำหนักเท่ากันและโครงสร้างการประทับบนพื้นสี

2.2 **การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับบนพื้นสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่** ทำได้โดยการใช้แปรงจุ่มสีเดียวระบายไล่ค่าน้ำหนักอ่อนแก่ไปบนพื้นภาพ แล้วใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปรู๊ฟประทับไปบนพื้นสี ต่อจากนั้นจึงใช้มือกดประทับและลูบไปมาบนกระดาษให้ทั่ว แล้วจึงดึงกระดาษออก ภาพที่ได้นอกจากจะแสดงรูปร่างและพื้นผิวที่ซับซ้อนแล้ว ยังมีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของพื้นผิวอีกด้วย

ภาพที่ 3 : ภาพแสดงสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่และโครงสร้างการประทับบนพื้นสี

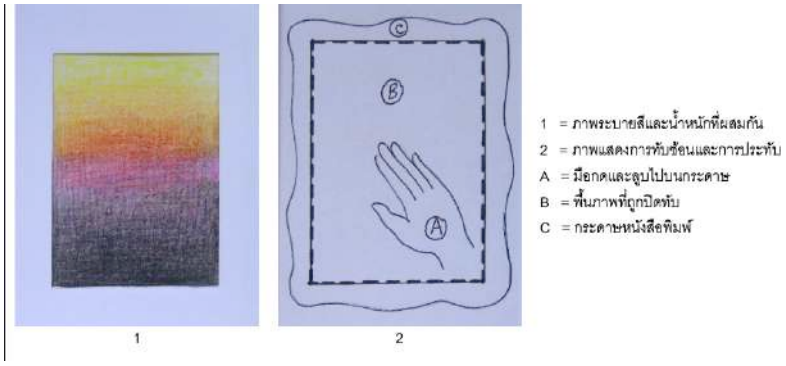
2.3 **การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับบนพื้นสีอ่อนแก่กับน้ำหนักเท่ากัน** การสร้างพื้นผิวภาพด้วยวิธีนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกใช้แปรงจุ่มหลากหลายสีไล่ค่าน้ำหนักอ่อนแก่ให้เกิดบรรยากาศของสีตามต้องการ เช่น การระบายสีเหลือง ส้ม แดง ม่วง ให้เกิดค่าน้ำหนักอ่อนแก่และบรรยากาศของสี เมื่อสีแห้งสนิทแล้ว ขั้นตอนที่สอง จึงใช้แปรงจุ่มสีที่มีค่าน้ำหนักเข้ม เช่น สีน้ำตาล สีน้ำเงินเข้ม หรือสีดำ ระบายทับไปบนพื้นสีทั้งหมดด้วยน้ำหนักที่เท่ากัน ต่อจากนั้นจึงใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปรู๊ฟกดประทับ และลูบซับสีออก ภาพที่ได้นอกจากจะแสดงรูปร่างและพื้นผิวที่ซับซ้อนแล้วยังแสดงบรรยากาศของสีและมิติได้อย่างน่าสนใจอีกด้วย

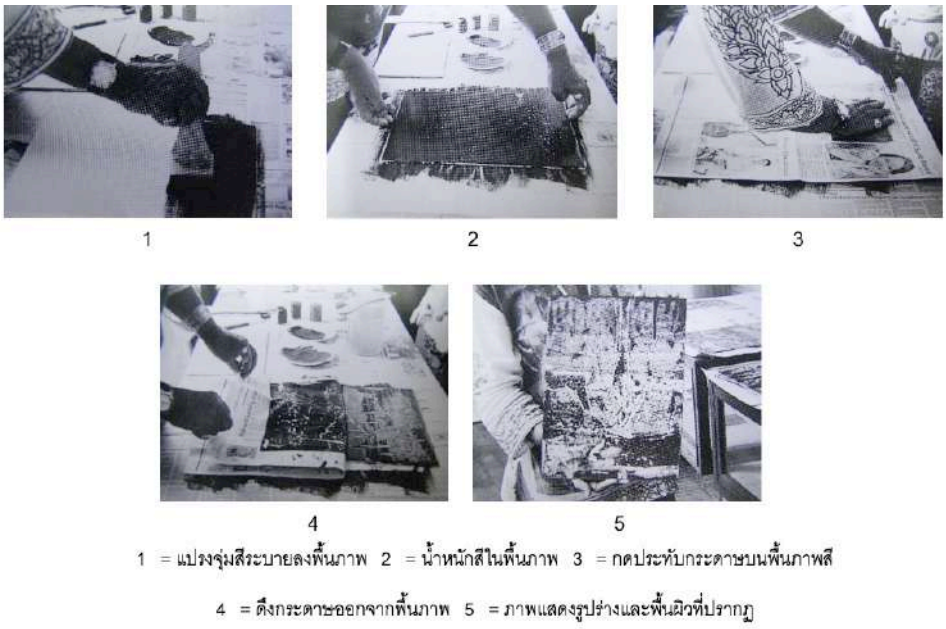
ภาพที่ 4 : ภาพแสดงสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ สีที่เข้มทับภาพ และโครงสร้างการประทับบนพื้นสี

2.4 **การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับบนพื้นสีอ่อนแก่และน้ำหนักอ่อนแก่** เป็นการสร้างพื้นผิวภาพโดยการใช้แปรงจุ่มสีที่หลากหลายไล่ค่าสีผสมกับสีที่มีน้ำหนักเข้ม เช่น การระบายสีเหลือง ส้ม แดง ผสมกับน้ำหนักของสีม่วง น้ำตาล และดำ ให้เกิดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ตามต้องการ

แล้วจึงใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปรู๊ฟประทับไปบนพื้นสี ต่อจากนั้นจึงใช้มือกดประทับและลูบไปบนกระดาษให้ทั่วแล้วจึงดึงกระดาษออก ภาพที่ได้จะแสดงรูปร่างและพื้นผิวที่ซับซ้อนมีค่าของสีและน้ำหนักผสมผสานกัน

ภาพที่ 5 : ภาพแสดงสีและน้ำหนักที่ผสมกัน และโครงสร้างการประทับบนพื้นสี

ภาพที่ 6 : ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพด้วยการกดประทับด้วยกระดาษบนพื้นภาพสี เทคนิคการสร้างสรรค์/จิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ (EGG TEMPERA) โดย มร.วูลฟ์กัง มาเรีย โอฮาวเซอร์. ที่มา : วิโชค มุกดามณี, 2553

การสร้างพื้นผิวของภาพทั้ง 4 รูปแบบ จะให้ผลที่แตกต่างกัน โดยในการสร้างพื้นผิวภาพที่เกิดจากการใช้น้ำหนักของสีที่เป็นสีเดียวหรือหลากสี สามารถนำไปใช้ในการวาดภาพทิวทัศน์ (Landscape) ได้ตามความคิดและจินตนาการของแต่ละบุคคล ส่วนการวาดภาพคนเหมือน (Portrait) ควรเลือกชุดสีที่มีความใกล้เคียงกับสีผิวคน เช่น โครงสีน้ำตาลอมครีม จะทำให้การวาดภาพผิวคนประสานกับพื้นผิวภาพได้อย่างกลมกลืนและดีกว่าการใช้ชุดสีอื่น ๆ อย่างไรก็ตามในการสร้างสรรค์เทคนิคและวิธีการทั้ง 4 รูปแบบ อาจจะให้ผลที่ยังไม่สมบูรณ์และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามเจตนาของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งสามารถสรุปเป็นวิธีการและข้อสังเกตได้ดังนี้

1. พื้นผิวและน้ำหนักของสีที่ซีดจาง หรือมีค่าน้ำหนักสีที่ทึบเข้มเกินไป สามารถแก้ไขได้โดยใช้แปรงจุ่มสีระบายทับบริเวณจุดที่ต้องการแก้ไข แล้วใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปรู๊ฟทาบ กด ประทับ และลูบลงไปอีกครั้ง ต่อจากนั้นจึงดึงกระดาษออกและตกแต่งน้ำหนักสีให้กลมกลืนกับพื้นผิวเดิม

2. วิธีการแก้ไขพื้นผิวและค่าน้ำหนักสี สามารถทำซ้ำได้หลายครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของพื้นที่เตรียมไว้ กรณีที่แก้ไขไปหลายครั้งแล้ว พื้นผิวและน้ำหนักสีขาดความคมชัด แสดงว่าพื้นภาพดูดซับสีต่อไปไม่ได้แล้ว จำเป็นต้องเตรียมพื้นภาพใหม่แล้วเริ่มทำตามขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพอีกครั้ง

3. การระบายหรือใช้สีที่บางหรือเข้มหนาเกินไป จะมีผลต่อความชัดเจนของพื้นผิวและค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของสี โดยกรณีที่มีการระบายสีที่บางหรือมีเนื้อสีที่น้อยเกินไป ลักษณะของพื้นผิวและค่าน้ำหนักสีที่ได้จะไม่ชัดเจนและดูซีดจาง แต่ถ้าหากการระบายสีหรือใช้สีที่ข้นหนาเกินไป พื้นผิวหรือน้ำหนักที่ได้ก็จะดูทึบตัน ไม่เกิดการทับซ้อนของพื้นผิวและน้ำหนักที่สร้างบรรยากาศของสีในภาพได้

4. ปริมาณของน้ำผสมสีมีผลต่อการสร้างพื้นผิวและค่าน้ำหนัก โดยบริเวณที่มีการใช้ปริมาณน้ำมาก จะสร้างพื้นผิวที่ดูหยาบไม่ละเอียดและแสดงค่าน้ำหนักที่ดูอ่อนและสว่างกว่าบริเวณโดยรอบ ส่วนบริเวณที่มีการใช้ปริมาณน้ำน้อยจะเกิดพื้นผิวที่ละเอียดและมีน้ำหนักเข้มกว่าบริเวณอื่น

5. จงหวะความถี่ห่างของระยะและความเร็วช้า ในการทาบ กด ประทับ ลูบ และยกกระดาษมีผลต่อการสร้างพื้นผิวและค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของสีที่แตกต่างกัน โดยบริเวณที่มีการทาบ กด ประทับ และลูบมือไปบนกระดาษ จะเกิดร่องรอยของพื้นผิวและค่าน้ำหนักอ่อนกว่าบริเวณโดยรอบ ตามลักษณะของการกด ระยะห่างของจังหวะที่กดและทิศทางที่ลูบไปบนกระดาษ ส่วนการยกกระดาษออกที่ช้าจะให้ลักษณะของพื้นผิวที่ละเอียดและคมชัดกว่าบริเวณที่ยกกระดาษที่เร็ว

6. กรณีที่บริเวณพื้นผิวและน้ำหนักของภาพที่เกิดขึ้นเป็นส่วนที่ไม่ต้องการ สามารถลบออกได้โดยใช้พู่กันที่สะอาด สำลีไม้ (คัตเติลบัต) หรือสำลีก้อน จุ่มน้ำหมาด ๆ เช็ดบริเวณที่ไม่ต้องการออก แล้วใช้พู่กันจุ่มสีตกแต่งค่าน้ำหนักสีและพื้นผิวให้เกิดความกลมกลืนได้

7. วิธีการแก้ไขและข้อสังเกตดังกล่าว สามารถทดลอง สังเกต และแก้ไขได้ด้วยตนเองขณะปฏิบัติงาน โดยการทดลองทำซ้ำบ่อย ๆ ก็จะเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และสามารถควบคุมเทคนิคและวิธีการ ให้เป็นไปตามความต้องการและความชำนาญขึ้นไปตามลำดับ

3.ขั้นตอนการเคลือบภาพด้วยดาม่า วานิช (Dammar Vanish) ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการเคลือบภาพพื้นผิวและน้ำหนักของสีที่ได้สร้างไว้แล้วไม่ให้ลบเลือนหรือหลุดลอกออกไป ในเวลาที่มีการระบายสีทับซ้อนลงไป ขณะเดียวกันความเหนียวของดาม่า วานิช ก็จะเป็นส่วนดูดซับสีให้ติดกับพื้นภาพได้เป็นอย่างดี โดยดาม่า วานิช จะมีทั้งที่เป็นของเหลวสำเร็จรูป และที่เป็นก้อนสีเหลืองอ่อน ขนาดประมาณก้อนกรวดทั่ว ๆ ไป เป็นยางที่ได้จากต้นไม้ที่มีคุณภาพดีจะมาจากประเทศซูดาน แอฟริกา เมื่อทำให้เป็นของเหลวสำหรับใช้งานแล้ว จะมีความเหนียว สีเหลืองกว่าและข้นกว่าน้ำมันสนที่เราใช้กันอยู่ (เสวก จิรสุทธิสาร, 2537, 4)

การแปรสภาพดาม่า วานิช แบบก้อนมาเป็นของเหลว จะต้องทำการชั่งตวงน้ำหนักในอัตราส่วนดาม่า วานิช : น้ำมันสน เท่ากับ 1 : 2 เช่น ดาม่า วานิช น้ำหนัก 100 มิลลิกรัม จะต้องใช้น้ำมันสน (Turpentine) 200 มิลลิลิตร โดยจะใส่ดาม่า วานิช ในถุงน่องแล้วแช่ไว้ในน้ำมันสนเป็นเวลา 2 วัน จึงจะนำมาใช้ได้

ขั้นตอนในการเคลือบภาพด้วยดาม่า วานิช สามารถทำได้โดยการใช้แปรงที่มีหน้ากว้างจุ่มดาม่า วานิช แล้วระบายบาง ๆ ลงบนภาพไปทิศทางเดียวกัน ไม่ควรทาซ้ำหลายชั้น เพราะจะทำให้พื้นภาพไม่เรียบและความเหนียวของดาม่า วานิช จะมีมากเกินไป ทำให้การระบายสีทับประสานกลมกลืนกันได้ยาก ภาพที่เคลือบแล้วเมื่อทิ้งไว้ประมาณ 10 นาที จะมีลักษณะมันวาวและเมื่อใช้หลังมือสัมผัสจะรู้สึกเหนียวเล็กน้อย แสดงว่าเหมาะสำหรับในการระบายสีฝุ่นไข่แล้ว

4.ขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่ (Egg Tempera) ขั้นตอนนี้ประกอบไปด้วยการจัดเตรียมส่วนผสม การเตรียมสีฝุ่น การจัดเก็บ และการเขียนภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การเตรียมส่วนผสมสำหรับสีฝุ่นไข่ ทำได้โดยนำไข่ไก่ผสมกับดาม่า วานิช และน้ำ ในอัตราส่วน 1 : 1 : 2 ในการตวงเพื่อให้ได้สัดส่วนที่ไม่คาดเคลื่อน สามารถทำได้โดยนำไข่ไก่ 1 ฟอง มาเคาะเปลือกด้านบนออกเป็นช่อง แล้วเทไข่ลงในกรวยที่มีถ้วยรองรับอยู่ ต่อจากนั้นจึงใช้เปลือกไข่ดังกล่าวมาตวงดาม่า วานิช 1 ส่วนและน้ำอีก 2 ส่วน ก็จะได้อัตราส่วนตามต้องการ ในการเตรียมส่วนผสมควรใช้ไข่ไก่ที่สดมีคุณภาพและไม่ควรใช้น้ำกลั่นที่ไม่มีแบคทีเรีย (น้ำกลั่นเติมรถยนต์) ก็จะทำให้ส่วนผสมมีคุณภาพดีและเก็บไว้ได้ยาวนาน หลังจากนั้นจึงนำส่วนผสมดังกล่าวไปใส่กระบอกพลาสติกแล้วนำไปตั้งบนหม้อน้ำร้อนที่ไม่เดือด เมื่ออุ่นพอสมควรแล้วจึงนำกระบอกปิดฝาแล้วเขย่าแรง ๆ เพื่อให้ส่วนผสมดังกล่าวประสานกลมกลืนจนเป็นสีนวลครีม จึงสามารถนำไปใช้ได้ส่วนการเก็บรักษาควรเก็บไว้ในขวดทึบแสง มีฝาปิดสนิท จะเก็บไว้ได้นานประมาณ 6 - 12 เดือน

4.2 ***การเตรียมสีฝุ่นไข่สำหรับการระบายภาพ*** ก่อนที่จะเขียนภาพต้องทำการเตรียมสีฝุ่นไว้ โดยตักสีฝุ่นกับส่วนผสมลงบนจานสีที่เรียบ แล้วใช้เกรียงผสมสีกวนเนื้อสีกับส่วนผสมให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน ส่วนผสมที่ใช้จะต้องไม่มากหรือน้อยเกินไป เพราะหากส่วนผสมมีมากจะทำให้เนื้อสีหนืดและระบายภาพได้ไม่เรียบ แต่ถ้ามีส่วนผสมน้อยเกินไป สีก็จะหลุดหรือลบเลือนได้ง่าย ทั้งนี้ต้องทดลองและสังเกตผลจากการระบายสี เพราะเนื้อสีฝุ่นที่นำมาผสมจะมีแร่ธาตุที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปควรผสมในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน แล้วจึงทดสอบด้วยการระบายสีทับซ้อนไปมา จนได้ผลเป็นที่แน่ใจแล้วจึงจะนำไปใช้ในการเขียนภาพต่อไป

4.3 **การเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่** เมื่อเคลือบภาพด้วยดาม่า วานิช และเตรียมสีฝุ่นไข่สำหรับระบายเรียบร้อยแล้ว จึงเริ่มดำเนินการเขียนภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 ในการเขียนภาพทิวทัศน์ (Landscape) ให้ใช้พู่กันผสมสีฝุ่นไข่กับน้ำระบายบริเวณพื้นหลังที่เป็นท้องฟ้า โดยใช้สีขาว (Zinc White) ผสมกับสีฟ้าและน้ำให้มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ แล้วระบายทับซ้อนลงบนพื้นผิวภาพให้เกิดจังหวะของท้องฟ้าและภูเขาในระยะไกล เพื่อสร้างระยะและบรรยากาศภายในภาพ ส่วนบริเวณที่เป็นน้ำตก สายน้ำและแอ่งน้ำ ให้วาดและระบายไปตามจังหวะและทิศทางของพื้นผิวไปตามจินตนาการ จากระยะไกล ระยะกลาง มาสู่ระยะด้านหน้าที่เป็นแอ่งน้ำ เพื่อสร้างภาพให้เกิดมิติ ระยะ และความลึกของภาพ

4.3.2 บริเวณที่ไม่ต้องการแสดงจังหวะของพื้นผิว สามารถใช้สีฝุ่นไข่ระบายทับให้เกิดลักษณะของรูปทรงที่เชื่อมต่อกับพื้นผิวไปตามจินตนาการและแนวความคิดได้ ในระหว่างที่เขียนภาพเป็นเวลานาน ควรใช้น้ำหล่อสีไว้ไม่ให้แห้ง เพราะหากสีแห้งแล้วจะทำให้สีจับตัวเป็นก้อนและจะระบายได้ยาก

4.3.3 กรณีที่ต้องการลบสีฝุ่นไข่บริเวณที่ไม่ต้องการออกจากภาพ สามารถใช้พู่กันผสมน้ำหมาด ๆ หรือสำลีไม้ (cotton bud) หรือสำลีก้อนเช็ดบริเวณที่ไม่ต้องการออกไป แต่จะต้องอยู่ในช่วงที่ดาม่า วานิช ยังไม่แห้งสนิท เพราะถ้าแห้งแล้วจะไม่สามารถเช็ดออกได้

4.3.4 สำหรับการนำภาพพื้นผิวมาเขียนเป็นภาพคนเหมือน (Portrait) จะใช้สีขาว (Titanium White) มาระบายบริเวณค่าน้ำหนักอ่อนแก่ ไปตามจังหวะแสงเงาที่สัมพันธ์กับโครงสร้างของใบหน้าและทิศทางของแสง ที่ตกกระทบบนใบหน้า ซึ่งจะวาดไปตามลายเส้นที่ได้ร่างลักษณะใบหน้าด้วยดินสอ หรือการคัดลอกภาพใบหน้าด้วยกระดาษคาร์บอนไว้เรียบร้อยแล้ว

4.3.5 ใช้พู่กันผสมสีฝุ่นไข่และน้ำ เก็บรายละเอียดของรูปทรงและลักษณะแสงเงาในภาพให้เกิดมิติที่สัมพันธ์กับเรื่องราว โดยเน้นไปที่จุดเด่นของภาพ และการผลักระยะไกล้ ระยะกลาง และระยะไกลของภาพ ให้เกิดมิติ ความลึก บรรยากาศ และความกลมกลืนของภาพที่สมบูรณ์

5. **ขั้นตอนการระบายทับภาพด้วยสีน้ำมัน** (Oil Colors) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย ประกอบไปด้วยการจัดเตรียมส่วนผสมสำหรับเขียนสีน้ำมันและการเขียนภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 **การเตรียมส่วนผสมสำหรับเขียนสีน้ำมัน** ส่วนผสมที่ใช้จะใช้น้ำมันลินสีด (Linseed Oil) กับน้ำมันสน (Turpentine) และดาม่า วานิช ในอัตราส่วน 1 : 2 : 3 ตวงและผสมให้เข้ากัน ควรเลือกใช้น้ำมันลินสีดและน้ำมันสนที่มีคุณภาพดี จะทำให้การระบายสีมีความนุ่มนวล และควบคุมค่าน้ำหนักของสีให้เป็นไปได้ดีตามความต้องการ (สำหรับดาม่า วานิช สามารถใช้วานิชไทป์พี (Vanish Type-p) ของ TDA) แทนได้ ส่วนผสมที่ได้จะเหมาะสำหรับเขียนภาพทิวทัศน์ (Landscape) และส่วนที่เป็นพื้นทั่วไปของการเขียนภาพคนเหมือน (Portrait)

สำหรับส่วนผสมที่ต้องเก็บรายละเอียดของภาพคนเหมือน (Portrait) จะใช้น้ำมันดาม่า วานิช ผสมกับน้ำมันสน ในอัตราส่วน 1:3 แล้วนำมาผสมกับน้ำมันสนอย่างดีที่ผสมกับน้ำมันลินสีดอย่างดี

ที่ผสมกันแล้วในอัตราส่วน 2:1 เมื่อได้ส่วนผสมจาก 2 กลุ่มนี้แล้วจึงนำมาผสมกับสีน้ำมัน ซึ่งจะทำให้การเขียนส่วนรายละเอียดของภาพคนเหมือน เช่น บริเวณดวงตา คิ้ว จมูก ริมฝีปาก และบริเวณเส้นผม สามารถแสดงมิติและรายละเอียดของภาพได้ดีขึ้น สูตรนี้สามารถนำไปใช้กับขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่ได้เช่นเดียวกัน สำหรับตัวผสมสำเร็จรูปที่ชื่อลิควิน (Liquin) ของบริษัทวินเซอร์ (Winsor) ก็สามารถนำมาใช้ระบาย เพื่อเก็บรายละเอียดได้เช่นเดียวกัน แต่ควรแยกจานสีเฉพาะ เพราะมีส่วนผสมไม่เหมือนกัน

5.2 **การเขียนภาพด้วยสีน้ำมัน** การเขียนภาพด้วยสีน้ำมันเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะเชื่อมโยงระหว่างมิติของรูปทรงกับพื้นที่ว่างและจังหวะของพื้นผิวที่ปรากฏในภาพ ให้สัมพันธ์กับระยะและบรรยากาศของภาพ สีน้ำมันที่ใช้จึงควรเลือกสีที่มีคุณภาพดี โดยมีขั้นตอนในการเขียนภาพดังนี้

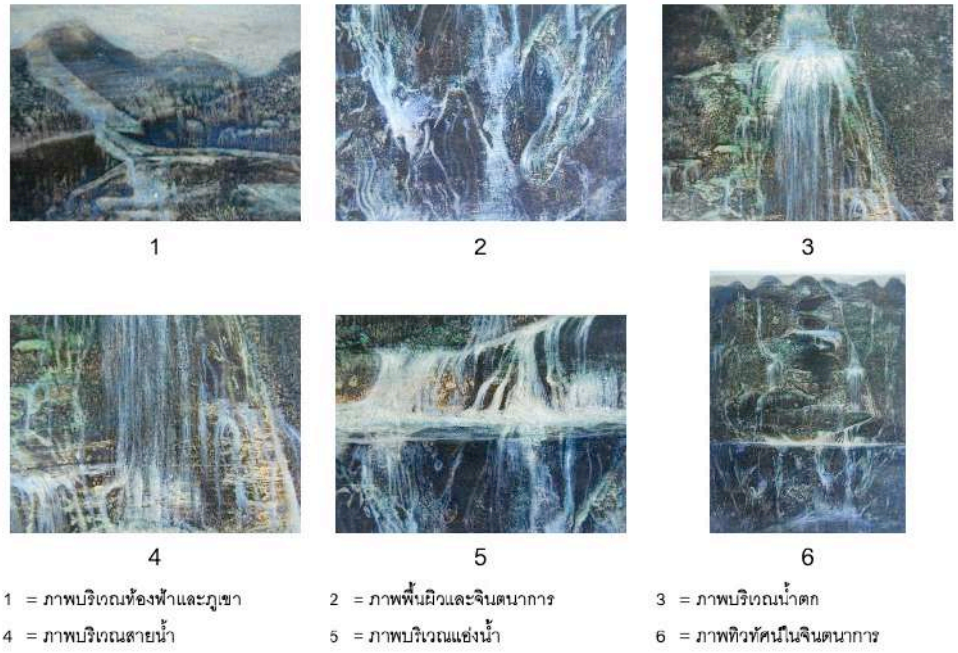
5.2.1 ในการเขียนภาพทิวทัศน์ (Landscape) ให้ใช้พู่กันผสมสีน้ำมันกับส่วนผสมที่เตรียมไว้ ระบายสีแบบบาง ๆ ตามโครงสร้างสีส่วนรวมของภาพบริเวณพื้นด้านหลังที่เป็นท้องฟ้าและภูเขาในระยะไกล และระบายสีที่เข้มขึ้นแบบบาง ๆ ในระยะกลาง มาสู่ระยะด้านหน้าของภาพ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้สีที่มีคุณสมบัติโปร่งแสง (Transparent Quality) เพื่อเชื่อมโยงมิติของรูปทรงและพื้นผิวให้เกิดบรรยากาศและระยะของภาพซึ่งสีที่โปร่งแสงจะไม่ไปปิดทับรายละเอียดของพื้นผิวและสร้างความประสานภายในภาพ ให้เกิดความกลมกลืนได้เป็นอย่างดี

5.2.2 ในส่วนบริเวณที่ไม่ต้องการแสดงพื้นผิว และต้องการสร้างค่าน้ำหนักสีที่เข้มเป็นเงาลึกสามารถใช้สีน้ำมันที่เข้ม (โปร่งแสง) ระบายทับให้เกิดจังหวะของน้ำหนักเข้มที่เชื่อมต่อกับพื้นผิวไปตามจินตนาการและแนวความคิด แต่ไม่ควรใช้สีที่เข้มทึบ เพราะจะทำให้มิติของภาพดูทึบตันขาดบรรยากาศที่จะเชื่อมโยงกันในภาพได้

5.2.3 หากต้องการลบสีน้ำมันบริเวณที่ไม่ต้องการออกจากภาพ สามารถใช้พู่กันสะอาด สำลีไม้ (cotton bud) หรือสำลีก้อน เช็ดออกจากภาพได้ในขณะที่สียังไม่แห้ง แต่ถ้าบริเวณดังกล่าวมีการระบายสีที่ค่อนข้างหนาและเริ่มแห้งแล้ว ควรผสมน้ำมันสน (Turpentine) เล็กน้อยแล้วเช็ดสีออกอย่างเบา ๆ ไม่ควรเช็ดแรงเกินไปเพราะอาจจะทำให้สีและพื้นผิวที่สร้างไว้ลบเลือนหรือหลุดออกมาได้

5.2.4 สำหรับการเขียนภาพคนเหมือน (Portrait) ยังคงใช้สีที่โปร่งแสงและวิธีการเดียวกับการเขียนภาพทิวทัศน์ (Landscape) แต่จะต้องเลือกชุดสีที่มีความสัมพันธ์กับสีผิวเนื้อของคนและบรรยากาศของภาพโดยรวม ซึ่งการระบายสีจะต้องเชื่อมโยงกับค่าน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงา โครงสร้างของใบหน้า และทิศทางของแสงที่ตกกระทบบนใบหน้าและส่วนต่าง ๆ ของรูปทรงคนและสิ่งแวดล้อมภายในภาพ

5.2.5 ใช้พู่กันขนาดกลางและเล็กผสมสีน้ำมันกับส่วนผสมที่เตรียมไว้ ระบายและเก็บรายละเอียดของรูปทรง แสงเงา และการเชื่อมโยงของรูปทรงกับพื้นผิว ให้เกิดความสัมพันธ์กับเรื่องราว โดยเน้นไปที่จุดเด่นของภาพ การผลักระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกลของภาพ ให้เกิดมิติ ความลึก บรรยากาศ และความกลมกลืนของภาพที่สมบูรณ์

ภาพที่ 7 : ภาพทิวทัศน์ (Landscape) และบริเวณต่าง ๆ ที่เกิดจากการระบายด้วยสีฝุ่นไข่ และการทับซ้อนภาพด้วยสีน้ำมัน

จากการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โครงการ "ปฏิบัติงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ" ดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนได้ทราบความเป็นมา ได้เรียนรู้และเข้าใจขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ และสามารถนำไปปฏิบัติงานสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพเขียน (Frame of Work)
2. ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพ (Texture Creation)
3. ขั้นตอนการเคลือบภาพด้วยดาม่า วานิช (Dammar Vanish)
4. ขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่ (Egg Tempera)
5. ขั้นตอนการระบายภาพด้วยสีน้ำมัน (Oil Colors)

กระบวนการดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่มีความเชื่อมโยงและต้องปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้สอดรับกัน จึงจะเกิดผลในทางปฏิบัติ และผลจากการเรียนรู้ดังกล่าว โดยเฉพาะขั้นตอนการสร้างพื้นผิว (Texture Creation) ได้สร้างความตื่นตา ตื่นใจ ความประทับใจให้กับผู้เขียนเป็นอย่างมาก และนำมาซึ่งการค้นคว้าทดลอง เทคนิค และวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลที่ใกล้เคียงและสอดรับกับความต้องการของการแสดงออกในเวลาต่อมา

การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก

หลังจากผู้เขียนได้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการทางศิลปะ โครงการ “ปฏิบัติงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ” จาก มร.วูลฟ์กัง มาเรีย โอฮาวเซอร์ แล้ว ก็ไม่สามารถทำงานสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคนี้ต่อไปได้ เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ค่อนข้างหายากและมีขั้นตอนซับซ้อนที่ต้องใช้เวลานาน ทำให้จำเป็นต้องมีการค้นคว้าและทดลอง เทคนิค และวิธีการอื่นมาทดแทน แต่ยังคงใช้เทคนิคการประทับสีด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ในการสร้างพื้นผิวมาพัฒนาและต่อยอดในการทำงานสร้างสรรค์ส่วนบุคคล ทั้งนี้ผลงานจิตรกรรม คือ ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีชนิดต่าง ๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2530,134)และจากการศึกษาและสังเกตคุณสมบัติ เทคนิค และวิธีการ รวมทั้งขั้นตอนในการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่และสีน้ำมันของงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของสีอะคริลิก (Acrylic Color) แล้วพบว่า เทคนิค วิธีการ และขั้นตอนการเขียนภาพมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันอยู่หลายประการ ดังนี้

ตารางที่ 1 : ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติและลักษณะของพื้นผิว น้ำหนัก และสีที่เกิดจากการใช้สีฝุ่นไข่ (Egg Tempera) และสีน้ำมัน (Oil color) (จิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ) กับสีอะคริลิก (Acrylic Color)

ประเภทของสี / คุณสมบัติ,ลักษณะ	**สีฝุ่นไข่ (Egg Tempera)**	**สีอะคริลิก (Acrylic Color)**
การสร้างพื้นผิว	- ใช้น้ำผสมในการระบาย - สร้างสรรค์พื้นผิวได้ดี (การประทับด้วยกระดาษ) - ทับซ้อนสีและพื้นผิวได้หลายชั้น	- ใช้น้ำผสมในการระบาย - สร้างพื้นผิวได้ดี (การประทับด้วยกระดาษ) - ทับซ้อนสีและพื้นผิวได้หลายชั้น
การสร้างแสงเงาและบรรยากาศ	- ใช้สีขาว หรือสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงาและบรรยากาศ	- ใช้สีขาว หรือสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงาและบรรยากาศ
คุณสมบัติและการทับซ้อนสี	**สีน้ำมัน (Oil color)**	**สีอะคริลิก (Acrylic Color)**
	- คุณสมบัติโปร่งแสง (Transparent) ผิวมันเมื่อแห้ง - ทับซ้อนสีได้หลายชั้น - แห้งแล้วลบออกไม่ได้	- คุณสมบัติโปร่งแสง (Transparent) ผิวด้านเมื่อแห้ง - ทับซ้อนสีได้หลายชั้น - แห้งแล้วลบออกไม่ได้

จากตารางเปรียบเทียบด้านคุณสมบัติลักษณะที่เกิดจากการใช้สีฝุ่นไข่ และสีน้ำมันกับสีอะคริลิก ที่มีผลทางเทคนิคและวิธีการที่ใกล้เคียงกัน ผู้เขียนจึงเกิดแนวคิดในการที่จะนำคุณสมบัติดังกล่าว มาทำการค้นคว้า ทดลอง และหาวิธีการ ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก (Acrylic Color Stamp) ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพสำหรับการประทับสีอะคริลิก
2. ขั้นตอนการเตรียมสีอะคริลิกกับส่วนผสมสี
3. ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก
4. ขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิก

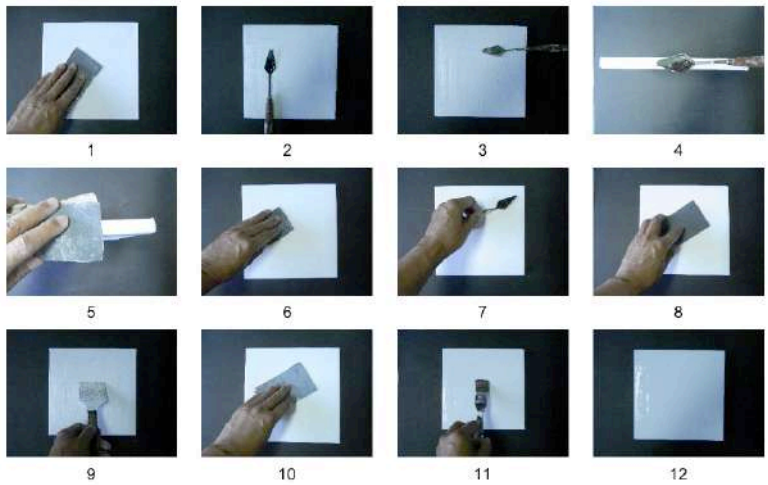
โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานดังนี้

1. **ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพสำหรับการประทับสีอะคริลิก** ขั้นตอนนี้ผู้เขียนได้ใช้เฟรมผ้าใบ (Canvas) สำเร็จรูป ซึ่งมีการรองพื้นเฟรมด้วยสีอะคริลิกไว้บางส่วนแล้วแต่พื้นผิวเฟรมยังมีลักษณะเป็นลายผ้าหยาบ และมีสภาพไม่เหมาะสำหรับการสร้างพื้นผิวภาพที่เกิดจากการประทับสีอะคริลิก จึงต้องมีการรองพื้นเพิ่มเติมเพื่อให้ผิวของเฟรมมีความเรียบเนียนและเหมาะสมในการใช้งาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นำเฟรมผ้าใบ (Canvas) มาขัดด้วยกระดาษทรายหยาบเบอร์ 200 แล้วรองพื้นด้วยสีโป๊วพลาสติกโดยใช้เกรียงปาดสีโป๊วพลาสติกไปบนด้านหน้าและด้านข้างของเฟรมในทิศทางแนวตั้งและแนวนอนสลับกัน เพื่อให้พื้นผิวเนียนสม่ำเสมอ เมื่อสีโป๊วแห้งจึงใช้กระดาษทรายหยาบเบอร์ 200 ขัดวนไปมาให้เรียบ ต่อจากนั้นจึงใช้สีโป๊วปาดเก็บรายละเอียดและขัดด้วยกระดาษทรายอีกครั้งให้พื้นผิวของผ้าใบเรียบเสมอกัน

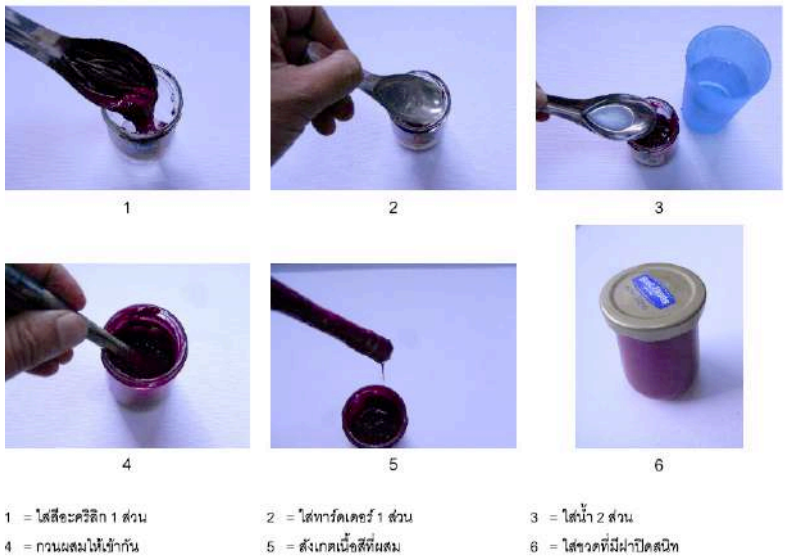
1.2 ใช้สีขาวพลาสติกที่มีคุณภาพสูงผสมน้ำในอัตราส่วน 1 : 1 ทาทับสีโป๊วพลาสติกที่ขัดเรียบร้อยแล้ว ไปในทิศทางแนวตั้งและแนวนอนสลับไปมา รอจนสีแห้งแล้วทาทับอีกประมาณ 2-3 ครั้ง แล้วจึงขัดวนไปมาด้วยกระดาษทรายละเอียดเบอร์ 1,000 จนผิวเรียบเนียนละเอียดและเป็นผิวมัน

1.3 ใช้สารผสมสีอะคริลิกรีทาร์ดเดอร์ (Acrylic Retarder) ซึ่งมีคุณสมบัติทางเคมีในการหน่วงสีให้แห้งช้าลงและมีลักษณะเหลวใสข้นผสมกับน้ำในอัตราส่วน 1 : 1 ทาทับสีพลาสติกที่ขัดเรียบแล้วไปในทิศทางแนวตั้งและแนวนอนสลับกันไปมา ประมาณ 2 รอบ โดยรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายให้ใช้สารผสมสีรีทาร์ดเดอร์โดยไม่ผสมน้ำทาทับเฟรมทั้งหมด จะทำให้ได้พื้นผิวเฟรมเรียบเนียนเป็นมันวาว และเหมาะสำหรับการสร้างพื้นผิวภาพในขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 8 : ภาพตัวอย่างแสดงขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพสำหรับการประทับสี

2.ขั้นตอนการเตรียมสีอะคริลิกกับส่วนผสมสี สีอะคริลิกเป็นสีที่แสดงถึงความก้าวหน้าในด้านวิทยาการด้านการผลิตสื่อที่ใช้ในงานจิตรกรรมในศตวรรษที่ 20 เกิดจากสารประกอบ Methyl methacrylate emulsions และ Polyvinyl acetate emulsions ที่ประกอบขึ้นโดยทางเคมี สามารถละลายน้ำได้ แห้งเร็ว และเมื่อแห้งแล้วกันน้ำได้ (ประเสริฐ ศีลรัตนา, 2528, 127) สีอะคริลิกที่ผลิตขึ้นยังไม่เหมาะสมสำหรับการสร้างพื้นผิวและบรรยากาศของภาพในการนำมาสร้างสรรค์ผลงาน จำเป็นต้องมีการเตรียมสีอะคริลิกกับส่วนผสมสีขึ้นมาใหม่ ซึ่งทำได้โดยนำสีอะคริลิกมาผสมกับสารผสมสีอะคริลิกรีทาร์ดเดอร์ (Acrylic Retarder) กับน้ำ ในอัตราส่วน 1 : 1 : 2 สามารถใช้ช้อนหรือถ้วยในการตวงให้ได้สัดส่วนตามต้องการ โดยใส่ส่วนผสมดังกล่าว ลงในถ้วยที่มีฝาปิดกันการระเหยแห้งของสี ต่อจากนั้นจึงใช้พู่กันกวนผสมสีให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน สีที่ผสมแล้วจะมีเนื้อสีที่ไม่เหนียวหรือข้นเกินไป ข้อสังเกตถ้าเนื้อสีที่ผสมแล้วมีลักษณะเหนียวหนืดเป็นหยดเมื่อยกพู่กันขึ้น แสดงว่าใช้น้ำผสมน้อยเกินไป แต่ถ้าเนื้อสีไหลต่อเนื่องเป็นเส้นและไม่ใสเกินไป แสดงว่าสีที่ผสมแล้วมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการเขียนภาพและการสร้างพื้นผิวภาพในขั้นตอนต่อไป สำหรับสัดส่วนของการใช้น้ำผสมสามารถปรับได้ตามความหนาแน่นของสี ถ้าเนื้อสีมีความเหนียวข้นมากก็สามารถใช้น้ำผสมในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของเนื้อสีเป็นสำคัญ การเตรียมส่วนผสมสีอะคริลิกดังกล่าว เป็นส่วนที่สำคัญที่จะนำไปใช้ในการสร้างภาพให้เกิดพื้นผิวและบรรยากาศของสีที่เปียกชุ่มอันเป็นลักษณะที่พิเศษที่แตกต่างจากสีฝุ่นไข่และสีน้ำมัน

ภาพที่ 9 : ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมสีอะคริลิกกับส่วนผสมสี

3. ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก จากการศึกษาคุณสมบัติและลักษณะของพื้นผิว น้ำหนัก และสี ที่เกิดจากการใช้สีฝุ่นไข่และสีน้ำมันในงานจิตรกรรมแบบยุโรปสมัยโบราณเทียบเคียงกับการใช้สีอะคริลิก ได้นำมาสู่การค้นคว้าและทดลองหาความเป็นไปได้ของการสร้างพื้นผิวภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิกในงานสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการได้ดังนี้

3.1 การสร้างความพร้อมด้วยการพ่นสเปรย์น้ำไปบนพื้นเฟรมให้เกิดความเปียกชื้น

3.2 การระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้างและขอบเขตของรูปทรง

3.3 การระบายสีในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การระบายสีที่มีค่าน้ำหนัก การระบายสีที่มีค่าน้ำหนักแบบเปียกชุ่ม การระบายสีแบบหลายสี การระบายสีแบบเปียกชุ่ม และการระบายสีแบบเปียกชุ่มกับการซ้อนสี

3.4 การใช้กระดาษประทับสีให้เกิดพื้นผิว ซึ่งสามารถทำได้โดย

- การประทับและกดลูบไปบนกระดาษแผ่นใหญ่ในแนวนอนและแนวตั้ง
- การประทับและกดลูบไปบนกระดาษแผ่นเล็กในแนวนอนและแนวตั้ง
- การประทับและกดลูบไปบนกระดาษแบบเว้นจังหวะ
- การประทับและกดลูบโดยใช้ขอบกระดาษทับซ้อน
- การประทับและกดลูบโดยใช้ส่วนโค้งกึ่งกลางกระดาษ

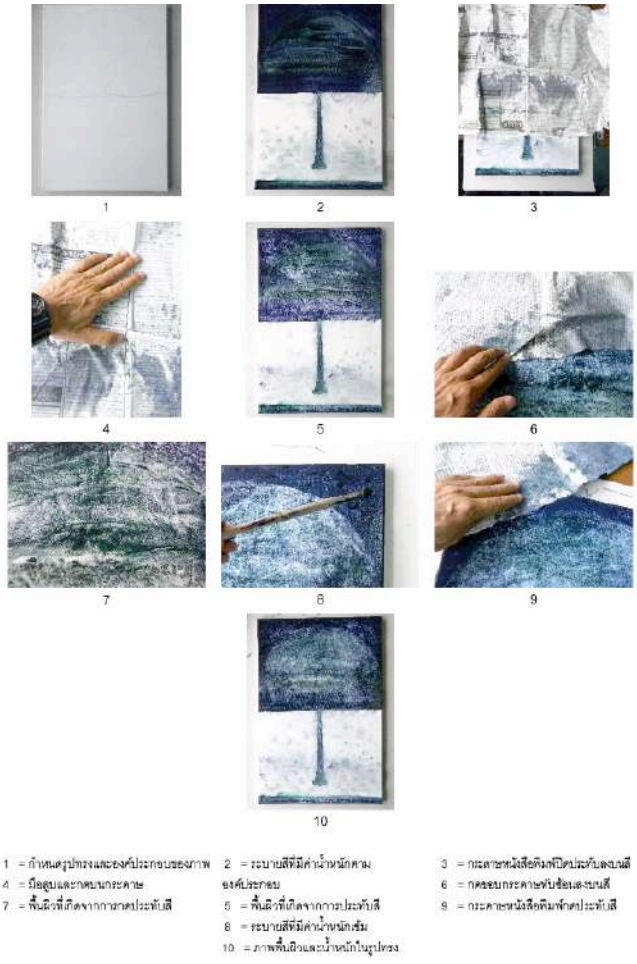
3.5 การสร้างความชื้นและการไหลของน้ำด้วยการสเปรย์น้ำให้เกิดจังหวะของพื้นผิว ลักษณะรูปทรง และบรรยากาศในภาพ ที่เกิดจากการทับซ้อนของสีและน้ำหนัก

3.6 การซ้อนของพื้นผิวสีและน้ำหนักเข้ม ลงบนพื้นผิวสีและน้ำหนักที่อ่อน

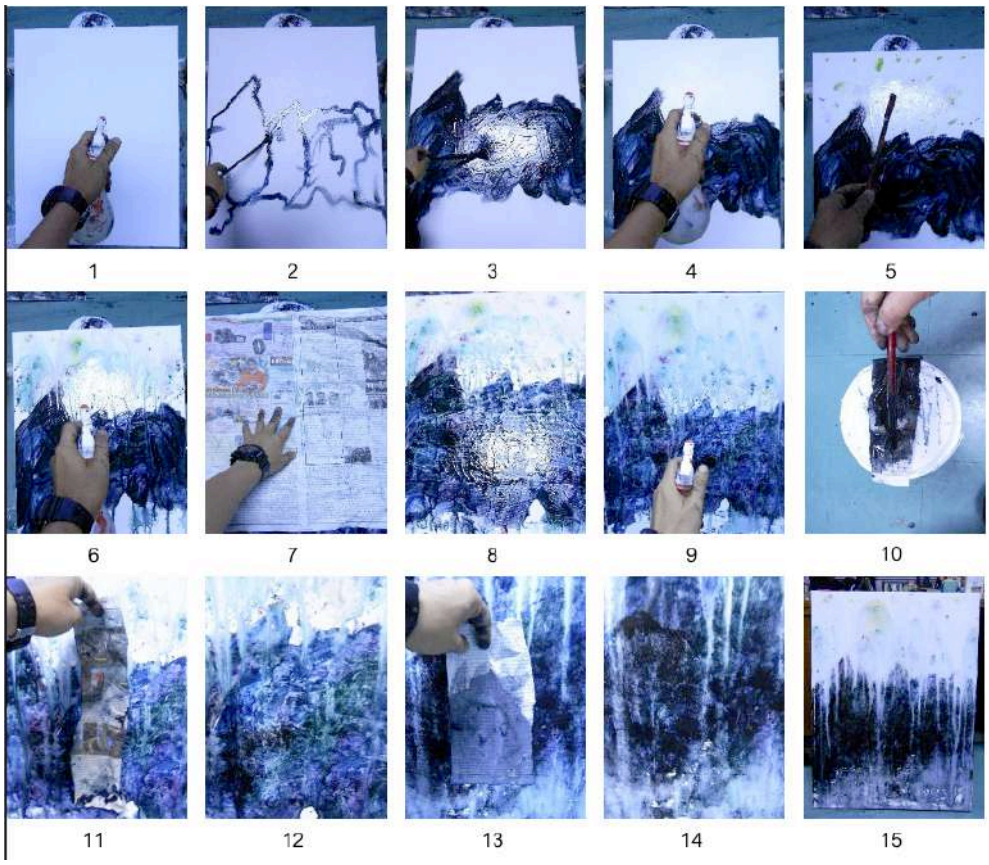
3.7 การสร้างความชื้นและการไหลของน้ำด้วยการสเปรย์น้ำ และการประทับสีด้วยกระดาษขนาดเล็กตกแต่งบริเวณที่ต้องการ เพื่อสร้างความกลมกลืนของจังหวะและพื้นผิวในภาพรวม

จากขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว สามารถสรุปรูปแบบในการสร้างพื้นผิวออกเป็น 5 รูปแบบ ได้ดังนี้

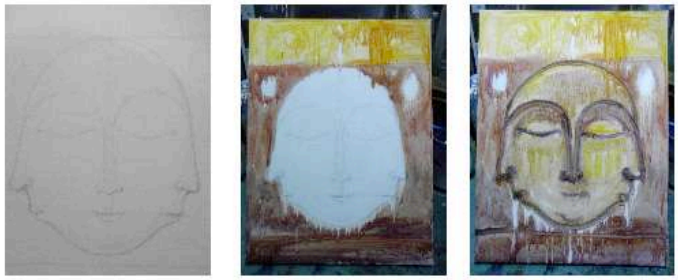
1. การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกที่มีค่าน้ำหนัก
2. การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกที่มีค่าน้ำหนักแบบเปียกชุ่ม
3. การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกแบบหลายสี
4. การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกแบบเปียกชุ่ม
5. การสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกแบบเปียกชุ่มกับการซ้อนสี

ภาพที่ 10 : รูปแบบที่ 1 ภาพแสดงการสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกที่มีค่าน้ำหนัก

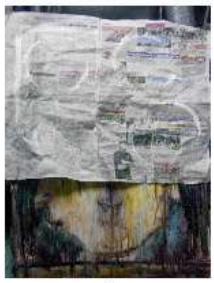
ภาพที่ 11 : รูปแบบที่ 2 ภาพแสดงการสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิก ที่มีค่าน้ำหนักแบบเปียกชุ่ม

1

2

3

4

5

6

7

8

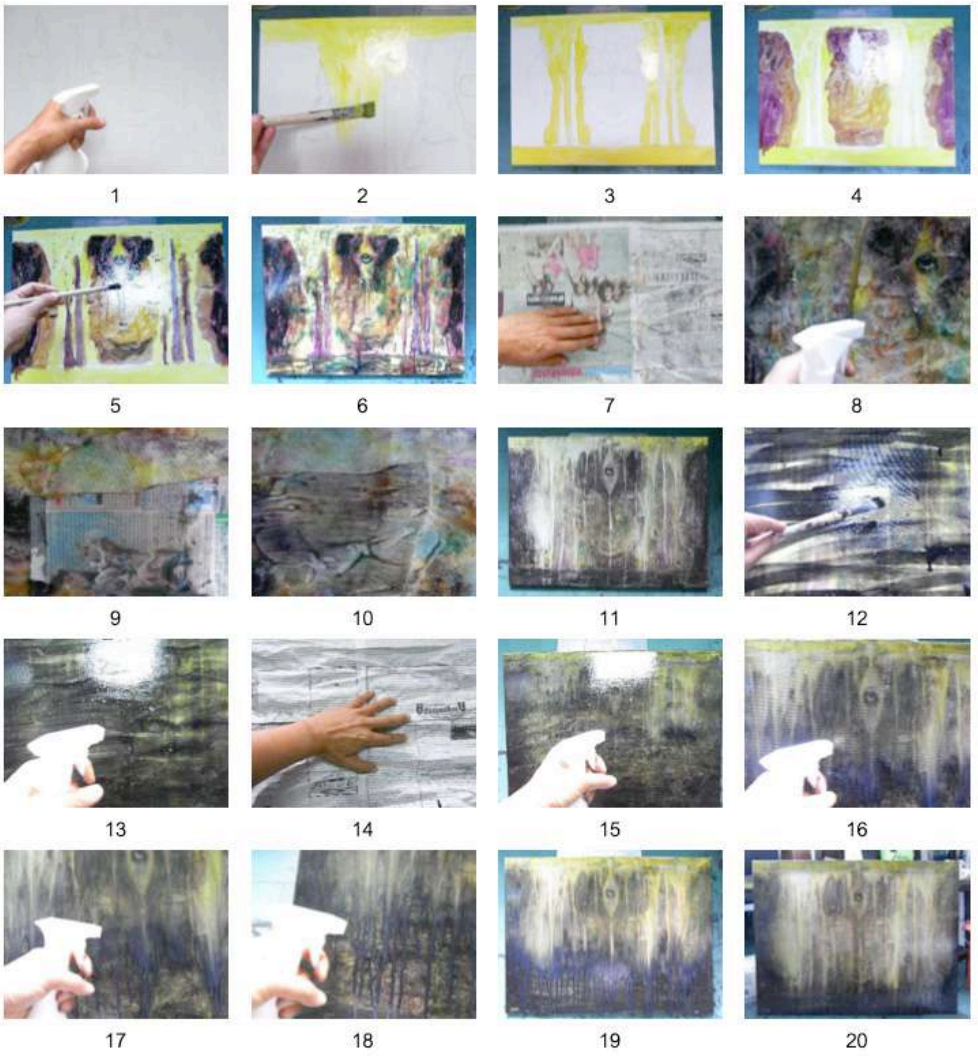

9

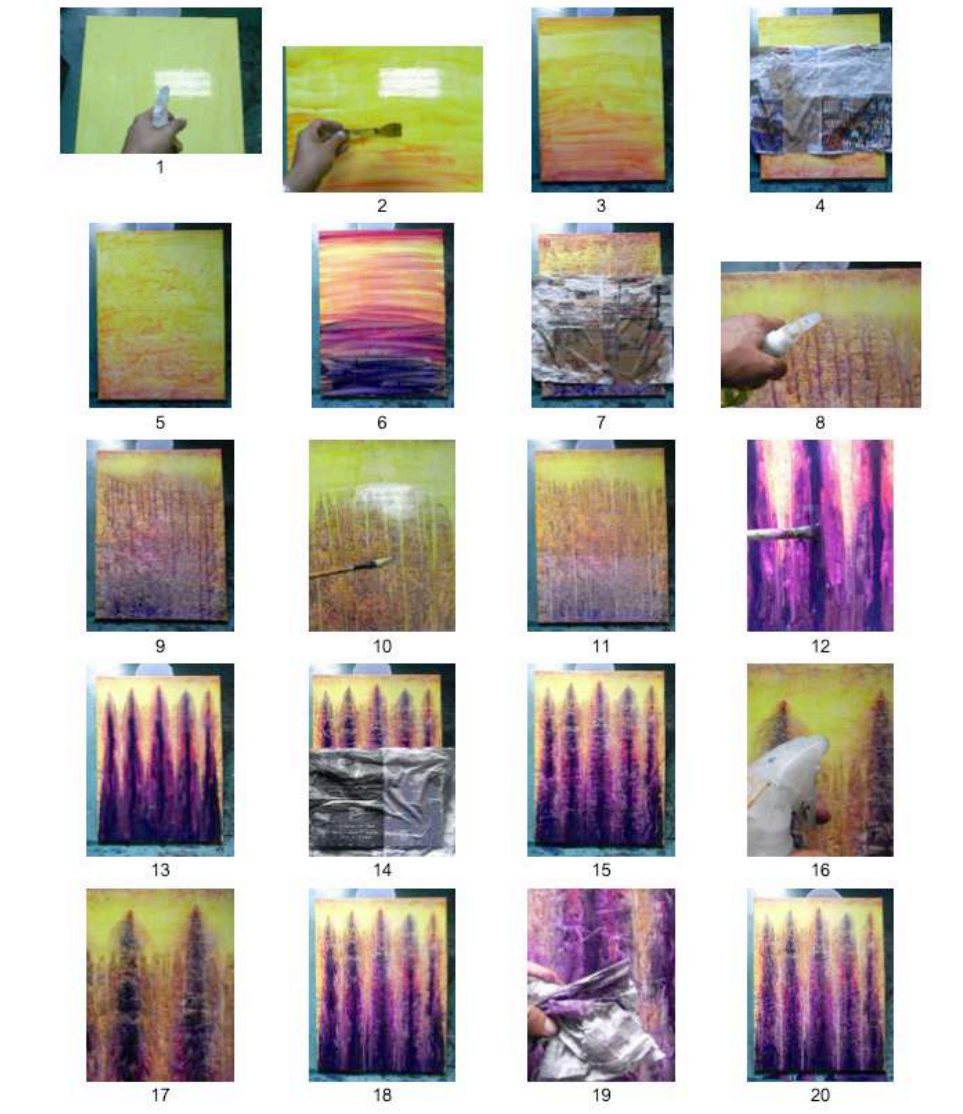
10

1 = กำหนดรูปทรงและองค์ประกอบของภาพ
2 = ระบายสีบริเวณพื้นหลังรูปทรง
3 = ระบายสีบริเวณรูปทรง
4 = กระดาษปิดประทับลงบนสี
5 = มือลูบและกดบนกระดาษโดยเว้นจังหวะ
6 = ระบายสีบนกระดาษ
7 = ประทับกระดาษและสีลงบนพื้นผิว โดยเว้นจังหวะ
8 = พื้นผิวที่เกิดขึ้น
9 = ภาพพื้นผิวที่ปรากฏ
10 = ภาพพื้นผิวของสีในรูปทรงและพื้นหลัง

1 = สเปรย์พ่นน้ำ
2 = ระบายโครงสร้าง
3 = ภาพโครงสร้าง
4 = ขอบเขตรูปทรง
5 = ระบายรูปทรง
6 = ภาพสีเปียกชุ่ม
7 = กระดาษประทับสีโดยเว้นจังหวะ
8 = สเปรย์พ่นน้ำ
9 = กระดาษแผ่นเล็กประทับสีส่วนย่อย
10 = พื้นผิวที่เกิดขึ้น
11 = พื้นผิวในรูปทรง
12 = ระบายสีเข้มทั้งภาพ
13 = สเปรย์พ่นน้ำ
14 = กระดาษประทับสีโดยเว้นจังหวะ
15 = สเปรย์พ่นน้ำภาพรวม
16 = สเปรย์พ่นน้ำเน้นรูปทรงให้สว่างขึ้น
17 = สเปรย์พ่นน้ำเน้นน้ำหนักให้สว่างขึ้น
18 = สเปรย์พ่นน้ำให้สีไหลซ้อน
19 = การไหลของน้ำที่สร้างพื้นผิวและบรรยากาศ
20 = ภาพพื้นผิว สีและบรรยากาศในรูปทรงที่เปียกชุ่ม

ภาพที่ 13 : รูปแบบที่ 4 ภาพแสดงการสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิกแบบเปียกชุ่ม

ภาพที่ 14 : รูปแบบที่ 5 ภาพแสดงการสร้างพื้นผิวภาพด้วยการประทับสีอะคริลิก แบบเปียกชุ่มกับการซ้อนสี

4. **ขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิกลงบนพื้นผิวภาพ** หลังจากที่สร้างพื้นผิวภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิกในรูปแบบต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิกทับซ้อนลงไปให้เกิดรูปทรง มิติ ระยะ และบรรยากาศของภาพไปตามความคิดและจินตนาการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 นำภาพร่างตามความคิดมาขยายเป็นลายเส้นลงบนกระดาษแผ่นใหญ่ แล้วนำไปตัดให้เกิดรูปทรงขนาดต่าง ๆ ตามแบบร่าง

4.2 นำกระดาษที่ตัดเป็นรูปทรงต่าง ๆ มาร่างภาพลายเส้นด้วยดินสอไปบนพื้นผิวภาพที่เตรียมไว้

4.3 ใช้พู่กันกลมขนาดเล็ก (เบอร์ 2-4) ผสมสีเข้มตัดเป็นเส้นไปตามรอยของดินสอที่ร่างไว้เพื่อกำหนดขอบเขตและลักษณะของรูปทรง

4.4 ใช้พู่กันกลมขนาดใหญ่ (เบอร์ 10-12) ผสมสีเข้มระบายไปบนขอบเขตของรูปทรง และประทับสีด้วยกระดาษให้เกิดพื้นผิวและน้ำหนักที่เข้มขึ้น โดยในบริเวณที่ต้องการความสว่างให้ใช้กระดาษทิชชู่หรือสำลีเช็ดสีออกในขณะที่สียังไม่แห้งสนิท

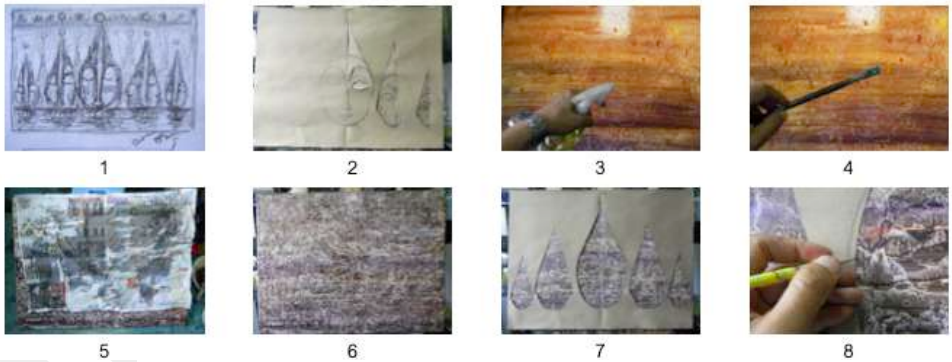
4.5 สร้างมิติและบรรยากาศโดยรวม บริเวณด้านหลังหรือท้องฟ้าที่เป็นระยะไกลของภาพเพื่อกำหนดชุดสีและบรรยากาศของภาพให้เชื่อมโยงกับบริเวณด้านหน้า

4.6 ใช้พู่กันกลมขนาดกลาง (เบอร์ 6-8) ตัดเส้นและลงน้ำหนักของสี บริเวณรูปทรงต่าง ๆ ในระยะกลางให้เกิดมิติและมีความโดดเด่นออกจากพื้นผิวภาพ

4.7 รูปทรงและบริเวณที่อยู่ด้านหน้า ให้ใช้พู่กันขนาดเล็กและขนาดกลางสร้างมิติและรายละเอียดของรูปทรง ให้สัมพันธ์กับลักษณะพื้นผิวภาพและเรื่องราวต่าง ๆ ภายในภาพ

4.8 บริเวณที่เป็นจุดเด่นของภาพ ให้เน้นสี น้ำหนัก และแสงเงาที่โดดเด่นกว่าบริเวณอื่น ๆ เพื่อเน้นเนื้อหาและการแสดงออกของภาพ

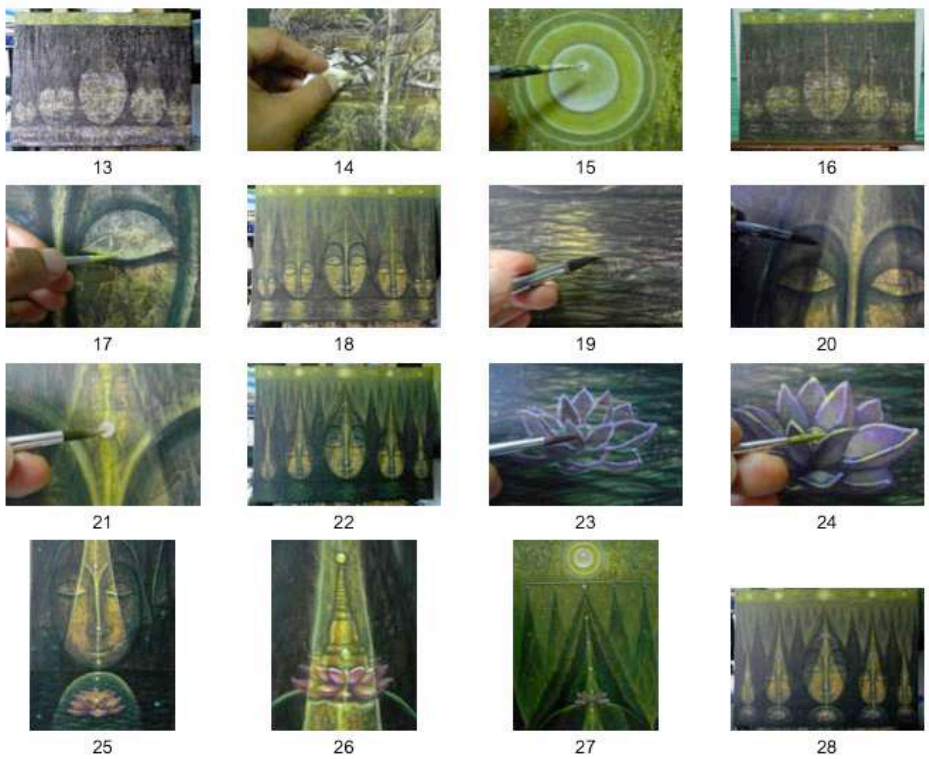
4.9 พิจารณาความกลมกลืนและความสมบูรณ์ของภาพ ได้แก่ จุดเด่น จุดรองของภาพ มิติการผลักระยะใกล้ กลาง ไกล และบรรยากาศของสีภายในภาพ ให้เกิดความประสานและเชื่อมโยงกันอย่างมีเอกภาพ

1 = ภาพร่าง
2 = ภาพขยายบนกระดาษ
3 = สเปรย์พ่นน้ำลงบนสี
4 = สลัดสี
5 = กระดาษประทับสี
6 = พื้นผิวภาพที่ได้
7 = วางแบบขยาย
8 = ร่างลายเส้นตามต้นแบบ
9 = ฟู่กันตัดเส้น
10 = ระบายสีตามรูปทรง
11 = กระดาษประทับสี
12 = พื้นผิวที่ทับซ้อน

ภาพที่ 15 : ภาพตัวอย่างแสดงขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิกลงบนพื้นผิวภาพ

13 = ภาพรูปทรงและพื้นผิว
14 = กระดาษซับสีให้สว่าง
15 = ระบายสีสร้างมิติบริเวณด้านหลัง
16 = ภาพรวมผลงาน
17 = ตัดเส้นและสร้างน้ำหนักในภาพ
18 = เส้นและน้ำหนักโดยรวมของภาพ
19 = ตัดเส้นรายละเอียด
20 = เพิ่มน้ำหนักเงาของรูปทรง
21 = เก็บรายละเอียดบริเวณแสง
22 = โครงสร้างเส้นและแสงเงาโดยรวม
23 = ตัดเส้นรูปทรง
24 = ระบายสีสร้างมิติของรูปทรง
25 = ภาพแสดงรายละเอียดและแสงเงา
26 = ภาพรายละเอียด
27 = ภาพรายละเอียด
28 = ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 16 : ภาพตัวอย่างแสดงขั้นตอนการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิกลงบนพื้นผิวภาพ

ภาพที่ 17 : ภาพผลงานสร้างสรรค์ที่เสร็จสมบูรณ์

5.สรุปข้อแตกต่างของการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณกับการเขียนภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก

จากการศึกษาค้นคว้าและทดลองการสร้างพื้นผิวและน้ำหนัก ที่เกิดจากการเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณกับการเขียนภาพด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก พบว่ามีข้อแตกต่างทางด้านขั้นตอน รูปแบบ วิธีการ และผลของลักษณะพื้นผิวภาพ ซึ่งสามารถสรุปและวิเคราะห์ออกมาเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 2 : ตารางเปรียบเทียบการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณกับงาน

จิตรกรรมสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณ (Egg Tempera Old European Master Style)	**จิตรกรรมประทับสีอะคริลิก (Acrylic Color Stamp)**
1. มีขั้นตอนในการทำงานที่ซับซ้อน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพ การสร้างพื้นผิวภาพ การเคลือบภาพ การเขียนภาพด้วยสีฝุ่นไข่ และขั้นตอนการระบายทับภาพด้วยสีน้ำมัน	1. มีขั้นตอนในการทำงานที่ไม่ซับซ้อน เพราะส่วนใหญ่เป็นวัสดุสำเร็จรูป ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมพื้นภาพ การเตรียมสีอะคริลิก การสร้างพื้นผิวภาพ และการเขียนภาพด้วยสีอะคริลิก
2. รูปแบบของการสร้างพื้นผิวภาพมี 4 รูปแบบ คือ 2.1 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยน้ำหนักเท่ากัน 2.2 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยน้ำหนักอ่อนแก่ 2.3 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยสีอ่อนแก่กับน้ำหนักเท่ากัน 2.4 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยสีอ่อนแก่และน้ำหนักอ่อนแก่	2. รูปแบบของการสร้างพื้นผิวภาพมี 5 รูปแบบ คือ 2.1 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยน้ำหนัก 2.2 การสร้างพื้นผิวภาพด้วยน้ำหนักแบบเปียกชุ่ม 2.3 การสร้างพื้นผิวภาพแบบหลายสี 2.4 การสร้างพื้นผิวภาพสีแบบเปียกชุ่ม 2.5 การสร้างพื้นผิวภาพสีแบบเปียกชุ่มกับการซ้อนสี

จิตรกรรมสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณ (Egg Tempera Old European Master Style)	จิตรกรรมประทับสีอะคริลิก (Acrylic Color Stamp)
3. วิธีการประทับสีด้วยกระดาษ มีดังนี้ 3.1 ประทับ กด และลูบไปบนกระดาษแผ่นใหญ่ในแนวนอน 3.2 ประทับ กด และลูบแบบเว้นจังหวะ 3.3 ประทับ กด และลูบที่ต่อเนื่อง	3. วิธีการประทับสีด้วยกระดาษ มีดังนี้ 3.1 ประทับ กด และลูบ ไปบนกระดาษแผ่นใหญ่และแผ่นเล็กในแนวนอนและแนวตั้ง 3.2 ประทับ กด และลูบ ไปบนกระดาษแบบเว้นจังหวะ 3.3 ประทับ กด และลูบ โดยใช้ขอบกระดาษ 3.4 ประทับ กด และลูบ โดยใช้ส่วนโค้งกึ่งกลางกระดาษ
4. ลักษณะพื้นผิวภาพที่ปรากฏ 4.1 ค่าของน้ำหนักและสี มีลักษณะทึบแสงและดูหนักแน่น 4.2 การทับซ้อนของพื้นผิวมีลักษณะทึบแสง 4.3 พื้นผิวให้รายละเอียดที่ซับซ้อนได้ดี 4.4 ระยะและบรรยากาศของภาพ เกิดจากการใช้สีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนระบายทับสีและพื้นผิวที่เข้มให้จางลง	4. ลักษณะพื้นผิวภาพที่ปรากฏ 4.1 ค่าน้ำหนักและสี มีลักษณะโปร่งแสง มีอากาศและดูเปียกชุ่ม 4.2 การทับซ้อนของพื้นผิวมีลักษณะโปร่งแสง 4.3 พื้นผิวให้รายละเอียดที่ซับซ้อนได้ในระดับปานกลาง 4.4 ระยะและบรรยากาศของภาพ เกิดจากการใช้สเปรย์น้ำทำให้สีจางลงและการใช้สีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนระบายทับสีและพื้นผิวที่เข้มให้จางลง
 - ภาพแสดงพื้นผิว น้ำหนัก สี ระยะ และบรรยากาศของการใช้สีฝุ่นไข่และสีน้ำมัน (จิตรกรรมสีฝุ่นไข่แบบยุโรปโบราณ)	 - ภาพแสดงพื้นผิว น้ำหนัก สี ระยะ และบรรยากาศของการใช้สีอะคริลิก

ประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม โดยการศึกษาเทคนิคการสร้างพื้นผิวภาพและน้ำหนักด้วยวิธีการประทับสี ในงานจิตรกรรมแบบยุโรปโบราณ (Old European Master's Styles) สู่การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิก (Acrylic Color Stamp) เกิดจากการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานในโอกาสที่ได้รับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางศิลปะโครงการ "การปฏิบัติงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปโบราณ" (Portraits and Landscape in Old European Master's Styles) โดยวิทยากร มร.วูลฟ์กัง มาเรีย โอฮาวเซอร์ (MR. WOLFGANG MARIA OHLHAUSER) ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อวิทยากร ที่ได้มอบความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม และขอขอบพระคุณคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้จัดโครงการดังกล่าวขึ้น จนก่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมด้วยวิธีการประทับสีอะคริลิกได้ในที่สุด

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การถ่ายทอดเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการสร้างสรรค์ดังกล่าวคงจะเป็นประโยชน์ให้กับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียน

ขอกราบอภัยมา ณ ที่นี้ และขอน้อมรับด้วยความยินดียิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ประเสริฐ ศรีรัตนา. (2528). จิตรกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: เพื่อนพิมพ์ จำกัด.

วิโชค มุกดามณี. (2553). เทคนิคการสร้างสรรค์. อนุสรณ์งานฌาปนกิจ นางลิ่ม มุกดามณี รับอนุญาตจากหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

เสวก จิรสุทธิสาร. (2537). การปฏิบัติงานจิตรกรรมเทคนิคยุโรปสมัยโบราณ. ม.ป.ท.

